

İTİBAR SONADIR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ

فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا وَاسْتَعِينُوا

بِالْغُدُوَّةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ

(خ.ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*Inne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû; feseddidû, ve kâribû, ve ebşirû; ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dül ceti*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Oruç Hakkında

Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne hamd ü sena olsun. Bizi bu mübarek Ramazan ayına kavuşturdu, el-hamdü lillâh oruçlar da nasib ediyor. Böyle sağlık ve afiyetlerle, birçok senelere daha erişmek nasib ü müyesser eylesin... Sevdiği razı olduğu amelleri lütf ü ihsan eylesin... Bize de kuvvetler, kudretler versin de bu mübarek aylarda oruçlarımızı güzelce tutup ibadetlerimizi yapalım!

Derse başlamadan evvel oruç hakkında kısacık bir izahta bulunacağım. Oruç üç kısım üzerine olur. Birinci kısım oruca avam orucu diyorlar. Avam orucu, yemekten içmekten ve zevkten mahrum olan insanın orucu. Sabahtan akşama kadar yemek yemez, zevkini de yapmaz;

bu bir oruçtur. Namaz belki de kılmaya da bilir. Namaz ayrı oruç ayrı. Onun orucuna avam orucu diyorlar.

Fakat müslüman olan bu oruçla doymaz. Müslüman bir kimse yemez, içmez, zevkini de görmez. Namazını da bırakmaz tabii ki. Ne Ramazan'da ne de Ramazan'ın gayrıda namazını bırakmaz. Bu has orucudur.

Havas orucu, o da ayrı iş... Bu orucu tutmak için şu altı şeye riayet lazım. Evvela gözümüzü, ağzımıza bir şey koymayacağız, ağzımıza bir şey girmeyecek ama gözümüzü de korumak şarttır. Gözünü koruyamayanlar has orucu tutamaz. Yani haramlara günahlara ve kendisini zikrullahtan alıkoyacak olan her şeye bakmaktan gözünü muhafaza edecek. Bu göz muhafazasını yapamayan has orucu tutamaz. Onun orucu has olmaz, avam orucu olur.

İkincisi, göz mühim mesele.

Demeyiniz ki neden böyle?

Şimdi hatırıma bir mesele geldi. Akşam bir hikâyeye dinledim hoşuma gitti, buraya müteallik.

Ramazan münasebeti ile efendinin birisi camiye gelmiş. İşte hocaefendi nasihat ediyor vaaz ediyor. Şu yasak bu yasak, şu günah bu günah derken adam ürkmüş çıkmış. Bizim hacı efendilerden birisine rast gelmiş, rahmetlik oldu. Buna adama sormuş:

“—Namaz kılar mısınız?”

“–Kılmıyorum.” demiş, “Eskiden gidiyordum cumaya ama hocayı dinledim baktım ki her şeye mâni oluyor. Her zevkime mani oluyor ben de canım sıkıldı gitmiyorum artık.”

“–Neden kılmıyorsun yahu, o cahil bir adammış öyle söylemiş, sen onun dediğine kulak asma. Gene namazcağzını kıl, orucunu tut.”

“–Avrupa’da şöyle yapıyor papazlar, böyle yapıyor filan.”

“–Biz de onlar gibi zengin olursak seninle beraber yapalım bu fenalıkları. Bu günahları beraber yaparız.” diye onu hoşlandırmış ve namaza başlatmış.

Şimdi bakmayacağız günah, söylemeyeceğiz günah, işitmeyeceğiz günah... Ne olur ya sanki bu bizim gençliğimize mani bu işler. Gençlik bunlarla bu işi yapamaz. Bakmanın bir ayrı tadı var, söz söylemenin ayrı bir tadı var, görmenin ayrı, işitmenin ayrı, her şeyin ayrı ayrı tatları var. Bu tatlardan biz istifade etmeyince böyle hem aç kal hem de bunlardan da mahrum ol... Bu olmaz ama orucumuz da o kadar olur. Orucumuz da o kadar olur!

Affedersiniz eskiden bazı çöpçü arabaları olurdu. O çöpçü arabalarının atlarının ağzına torba dikerler ki hayvan etrafındaki otlara saldırmasın, vazifesine gitsin. O da yiyemez çünkü hayvan ağzı kapalıdır, bağlıdır. Otları görür ama canı da ister de yiyemez.

Bizim oruç da sonra onun orucuna benzer. Allah muhafaza...

Onun için evvela gözümüze hakim olmak lazım. Yapamazsak olmaz. Sana bu yasağı Allah veriyor. Gözümüzü kapamayı emreden Allah'tır. Hanıma da emrediyor bize de emrediyor. Bugün bunun önüne geçmek de kolay bir şey değildir. Onun için gerek hanımlara ve gerek bizlere lüzumsuz bir şekilde bu gibi şeyleri görmemeyi vazife edinmemiz lazım. Çünkü bunu başka türlü tabirlerle söyleyemiyorum.

Herkesin gözüne hakim olması lazım. Çünkü gözün gördüğü bütün günahlar hep gönle dökülür. Hep gönle dökülür, gönül pislikle dolar. Gözden girer, kulaktan girer, ağızdan girer hep yani bu pisliklerin döküldüğü yer gönüldür, başka yer değil. Göz görür, zevklidir ama gönül pislenir. Göz görür zevklenir fakat o zevkin altında birtakım pislikler var ki gönlü berbat eder. Gerek söylemek suretiyle, gerek görmek suretiyle, gerek dinlemek suretiyle hepsinin pisliği gönle dökülen çirkeflerdir. Bunu göremezsen tabi olmaz bu iş.

Onun için orucun güzel olması, Allah'ın razı olacağı bir oruç olması için gözüne hakim ol, sözüne hakim ol, diline hakim ol, kulaklarına da hakim ol! Kulakların kötü söz dinlemesin. Kötü söz dinlediği vakitte o söyleyene sus diyemezsen, onun söylediği günahlara sen de ortakçı oluyorsun. Onun söylediği çirkin bir söze dinleyen de ortakçı oluyor. Onun için;

سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ

(المائدة: ٤٢)

(Semmâûne li'l-kezibi ekkâlûne li's-suhti)
[Hep yalana kulak verirler, durmadan haram yerler.] (Mâide, 5/42) ayet-i kerimesinde. Cenâb-ı Hak onları böyle yalan sözler söyleyenlerle bir tutuyor.

Demek ki eline hâkim olmak, ayağına hakim olmak, diline hakim olmak, kulağına hakim olmak, gözüne hakim olmak, bir de midesine hakim olmak. Midesine indireceği lokmanın helal olmasına dikkat etmek lazım. O lokmalar hile ile, hurda ile, yalanlar ile kazanılan bir paralardan gelen gıda ise o gönlün sahibi ne gözüne hâkim olabilir ne sözüne hâkim olabilir, ne başka bir şeye. Onun için en mühim olan helal, lokmaya çok dikkat etmektir. Allah kusurumuzu affetsin...

Şimdi bugünkü dersimiz:

b. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın

Buhârî ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ

فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا وَاسْتَعِينُوا

بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ

(خ.ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*Inne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû; feseddidû, ve kâribû, ve ebşirû; ve'staînû bi'l- gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülçeti*)

(*Inne'd-dîne yüsrun*) “Muhakkak ki dinimiz çok kolaydır.”

Ben size bu haramları söyleyince, zannetmemelidir ki insan, bunlar bizi bağıyor. Menfaatlarımızdan, arzularımızdan alıkoyuyor zannetmemelidir. Din hadd-i zatında çok kolaydır. Allah bu dini bize zorluk için, meşakkat için vermemiştir. Binâen aleyh kolaydır.

(*Ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*) “Kim onu zorlaştırmağa kalkarsa, din ona galip gelir.”

Mesela, Cüneyd Rh.A'i söylerler, günde 400, 600, 1000 rekâta kadar namaz kılarmış. Bâyezid-i Bestamî'yi söylerler, senelerce su içmemiş, yemek yememiş, uyku uyumamış, şunu yapmış, bunu yapmamış; birçok riyazetlerde bulunmuş.

¹ Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.VII, s.262, no:6256.

Bunlar büyük sofuların âdetlerindedir. Bunları herkesin yapmasına da imkân yoktur fakat bazı insanlar özenir de, “Ben de onlar gibi yapayım!” derse, din ona galebe çalar. Hakkından gelemes, hasta olur, şu olur, bu olur, evhamlara kapılır derken işe yaramaz bir hale gelir. Onun için, siz kendi kendinize dinde zorluk çıkarmayın.

Şimdi diyeceksin ki:

“—Gözlerimizi kapamakta şunu dedin, bunu dedin?”

Onlar dinde zorluk değil. Onlar da kolaylıktır, çünkü asılmatlup olan bizim gönlümüzdür. O gönlümüzün pisenmemesi lazım! O gönlü pislendirdikten sonra bu vücudun kıymeti kalmaz. Nasıl ki, bir pis vücutla Hakk’ın huzuruna çıkmaya, hatta insanların huzuruna çıkmaya teeddüp ederiz;

“—Üstümüz pis, müsaade edin de bir yıkanayım, üstümü de temizleyeyim de öyle gelirim.” der insan.

Hâlık-ı Zülcelâl olan bütün varlıkların sahibinin divanına öyle pis bir kılıkla çıkılır mı, ayıp değil mi?

Onun için, vücudumuzu nasıl temizlemekle memur isek, gönlümüzü temizlemekle daha memuruz. Çünkü vücudumuza, dışımıza insanlar bakar. İnsanlardan utanıyoruz da kirli bir elbiseyle çıkmıyoruz. Varlıkların sahibi Zülcelâl Hazretleri’nin divanına pis bir gönülle çıkmak layık olur mu?

Elbette olmaz. Onun için, bu gibi günahlardan kaçınmak Hâlık-ı Zülcelâl'in nazargâhı olan gönlü temiz tutmak içindir. Bu zorluk değil, belki daha kolaylıktır. Aynanız pis olursa ne kendinizi görebilirsiniz ne, bir şey edebilirsiniz. Aynanız temiz olursa hem kendinizi görürsünüz, hem her şeyi görürsünüz. Onun için gönlün temizliği insanlıkta en mühim bir vazifedir.

Allah cümlemizin gönüllerini, pâk, temiz olan gönüllerden eylesin...

Akşam okuyorduk, Cenâb-ı Peygamber SAS bir makbereye, yani mezarlığa gitmişler. Mezarlıkta ağlayanların, inleyenlerin, vâveylâ edenlerin seslerini duymuşlar;

“—Kimlerdir bu ölüler, kim gömüldü buraya?” diye sormuş.

“—Fılanı, filanı gömdük.”

“—Ya!” demiş, “Sizin için ehemmiyetli değil ama, bunlar bazı günahlar işlemişler. Ama sizin nazarınızda onlar öyle büyük değildir.”

“—Nedir onlar yâ Rasûlallah?”

“—Bunların birisi, sidikten kendini temizlemiyormuş.”

Affedersiniz belki ayıp olacak; istibrâ denilen, müslümanlıkta istibrâ denilen bir edep işi vardır. İnsan dışarıya çıktığı vakitte suyu mesela borulardaki su musluktan aktıktan sonra boruların içerisinde birtakım su kalır, onu bırakırsanız o su üstünüze akar.

Binâen aleyh taharetlendikten sonra temizlenme denilen o borularda kalan suyu çıkartmak için 3-5 dakika insan bir meşgul olur ve onu dışarıya atar. Eğer atmazsanız o sizin donunuza akar. Donunuza aktığı takdirde, bir günde üç-beş defa dışarıya çıkarsanız, üç-beş defa damlaların üzerinize akmasıyla donunuz namaz kılınamayacak bir hale gelmiştir. O donla sabah insan gene huzur-u Rabbi'l-âlemîne durma cesaretini gösterir ki çok çirkin bir şey olur. Birkaç gün devam ederse, üstünüz başınız tamamı ile pislenir.

Onun için evlerinizde iki tane taharet bezinin bulunması şarttır. Birisi ile edep yerlerimizi temizleriz, birisiyle de kurulanırız. Bunlar yapılmadığı takdirde müslümanlık layıkı ile yapılmış sayılmaz.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ

(حم.م.ت. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 221/2 (*Et-tuhûru şatru'l-îmân.*) “Temizlik imanın yarısıdır.”

Temizlik imanın yarısıdır. Nasıl ki gözümüzü koruyoruz, kulaklarımızı koruyoruz, binâen aleyh edep yerlerimizi de korumak için, hiç olmazsa onların kirlî sularını üzerimize akmamasını temin etmek vazifemiz oluyor. Etmezsek ibadetlerimizden matlup olan neticeyi bulamayız.

Şimdi aşağıda gelecek, huzûr-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz vakitte Allah-u Teâlâ da bize böyle yönelir. Yönelir, yöneldiği vakitte biz onun karşısında kirli isek, pis isek onun nurundan nur iktibas edemeyiz. Aynamız kirli çünkü. Aynanın karşısına geçen insanın aynada kendini görememesinin sebebi aynadaki tozlardır, pisliklerdir. O pislikler temizlenmedikçe aynadan feyz alamazsınız. Binâen aleyh, huzûr-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz vakitte bizim de ondan istifade edebilmek için temiz olmamız şart. Hem iç temizliği lazım hem de dış temizliği lazım. Onun için abdestlerimize son derece dikkat etmek lazım.

Allah kusurlarımızı affetsin...

O çarşı esnafının tabii çok zorlukları vardır. Onun için mümkün olursa mesela büyük mağazasının yanında kendisine ait bir abdesthanesi de bulunsun. Bu surette biraz masraf olur ama olsun varsın ne yapalım. İnsanın temizliği için şarttır bunlar.

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.156, no:14009.

Binâen aleyh siz dininizde zorluk çıkarmayın! Gece uykusuz kalmayın! Sofuluk yapacağım diye, gece oturup okuyacağım yahut ibadet edeceğim diyerekten gece uykusunu bırakırsanız sonra evham kaplar sizi. Çünkü Allah-u Teâlâ o uykuyu da bizim istirahatimiz için vermiştir. Yemekten de geri kalmayın, çünkü yemezseniz vücudunuz gene zayıflar, gene evhamlara kapılırsınız. Bunların tedavisi de çok zordur sonra. Öyle doktorun vereceği hapla filan düzelmez bu işler. Evhamdan kurtulmak zordur.

Allah muhafaza etsin...

Onun için dinde güçlük çıkarmayın. Âdâb-ı İslâmiyyeye riayet edin, günahlardan sakının kâfi...

Efendimiz emir veriyor:

(*Ve seddidû*) “Siz orta yolu tutun, yolun ortasını seçin kolayını seçin.”

Gücün yettiği kadar yaparsın. 100 rekât namaz kılmak kolay bir şey değil tabii. İnsan işi olmasa bile tâkat da getirmek zordur ama o insanların takatleri de fazlaymış demek ki herhalde bunu yapabilmişler. Ne kadar zorlanırsa insan, o kadar müşkülât ile karşılaşır.

Öyle ise: (*Ve kâribû*) “Ama büyük, temel amelleri yapamayınca, yapamayacağım diye de bırakmayın! Gücünüz yettiği kadar gene ibadetinizi devam ettirin (*Ve ebşirû*) “Birbirlerinizi tebşir edin.” İman edenlerin yeri cennettir deyin.

Ha Şimdi demin dedik ki, Efendimiz makbereye gitti. Bu adamların kabahatleri; birisi sidiklerinden korunmuyormuŐ. İkincisi de gıybetten korunmuyormuŐ. Birbirlerinin aleyhinde dedikodular yapıyorlar. Bu da orucun sevabını alıp götürüyor.

Rasûl-ü Ekrem buyurmuş ki:

“—Eğer sizin kalpleriniz temiz olsa, güzel olsa, öyle iki tarafa dönek olmasanız, hak yolunda sabit olsanız, benim duyduklarımı siz de duyarsınız. Bak ben bunların ağladıklarını, zırladıklarını duyuyorum. Ben de sizin gibi bir insanım ama duyuyorum. Duymama sebep gönlümün temizliği. Siz de gönüllerinizi temizleyin, bu mezarlıktakilerin hepsinin halinden haberdar olursunuz.”

Onun için evliyalık derecelerinin ilk makamı, mezarlığa gittiği zaman, o mezarın içerisinde yatan adamın ne halde olduğunu anlamaktır. Bunu anlayabiliyorsa, demek kendisine bir velayet derecesi verilmiŐtir. Bir velayet derecesi verilmiŐtir ama bu öyle vehimler ile değil. Anlamak lazım. Nasıl sizi gördüğümüz vakitte görürsek onu da öyle görmek lazım. Bazıları da uydurma yapar o doğru değil.

Şimdi ikinci bir meseleye geğti.

(*Ve'staînû*) “Siz Allah'tan yardım isteyin!” Her zaman Allah'a muhtacız. Her zaman, her gün, her an Allah'a muhtacız.

(*Bi'l-gudveti*) *Gudve*; sabahleyin, namazdan sonraki yürüyüş. Sabahın erken vaktindeki yürüyüş. O zaman böyle makineler yok, vasıtalar yokken yürüyerek gidiliyordu. Onun için askerlikte ordulara emir bu: “Sabahın erken vaktinde güneş ortalığı kızdırmadan siz yol alın!”

(*Ve'r-ravheti*) “Bir de akşam üzeri, ikindiden sonra, gene serinler ortalık; o zaman da yol alın!” Muharebeye giderlerken filan işte. (*Ve şey'in mine'd-düçleti*) “Biraz da geceden yürüyün!”

Akşamdan yatarsınız, dinlenirsiniz, sabahın erken vaktinde gece, bizim imsaktan daha evvel kalkar, gideceğiniz yerlere kadar bir yol alırsınız.

Meselâ, biz Bedir'e gittik. Bedir'e giderken 155 kilometrelik bir yol. Ashab-ı kiram oraya giderken yayan yürüdü. 155 kilometrelik yol. Bir insan günde 30 kilometre yürür derler. Beş günlük yol...

Beş günlük yolu nasıl yürüyecek? Öğlen üstü yürünmez. Öğlen gidilmez çok sıcak... Onun için, sabahın erken vaktinde güneş ortalığı kızdırmadan gidecek. Bir de akşama doğru yürüyecek. Sonra bir de gece vakti gidecek ki, gideceği yere gidebilsin!

Allah cümlemizin kusurlarını affetsin de dinimize hürmetkar ve riayetkar olmak nasip etsin. Günahlardan korunmak ve sakınmak muhafaza etsin.

Günahlardan korunmak zorluk değildir, günahlardan korunmak bizim için nimettir, nimet üstüne nimettir. Allah hem oruç tutmayı nasip ediyor hem de oruçlarımızın kirlenmemesine ve bozulmamaları için bize nasihatler buyuruyor.

c. Ödenmemiş Borç Ahirette Ödettirilir

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِنَّ الدَّيْنَ يُقْتَصُّ مِنْ صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا
مَاتَ إِلَّا مَنْ تَدَيَّنَ فِي ثَلَاثِ خِلَالِ الرَّجُلِ
تَضَعُ قُوَّتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَيَسْتَدِينُ يَتَّقُوهُ
بِهِ لِعَدْوِ اللَّهِ وَعَدْوِهِ وَرَجُلٌ يَمُوتُ عِنْدَهُ مُسْلِمٌ
لَا يَجِدُ مَا يُكْفِنُهُ وَ يُوَارِيهِ إِلَّا بِدَيْنٍ فَيَمُوتُ
وَلَمْ يَقْضِهِ وَرَجُلٌ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعُرْبَةَ
فَيَنْكِحُ لِيُعْفَ نَفْسَهُ بِذَلِكَ خَشِيَةً عَلَى دِينِهِ
فَإِنَّ اللَّهَ يَقْضِي عَنْهُ هُوَ لَأَعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(هـ. هب . عن ابن عمرو)

RE. 98/2 (*Inne'd-deyne yuktassu min sâhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte, illâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin: Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi, feyestedînu yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi ve adüvvihi; ve raculün yemûtu indehû müslimün, lâ yecidü mâ yükeffinuhû ve yüvârîhi illâ bi-deynin, feyemûtu ve lem yakdihî; ve raculün hâfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu li-yuiffe nefsehû bi- zâlike haşyeten alâ dînihî; feinna'llâhe yakdî an hâulâe yevme'l- kıyâmeti.*)

(*Inne'd-deyne*) “Muhakkak ki borç...” Deyn, Arapça'da borç demek; *düyûn*, borçlar demek.

(*Inne'd-deyne yuktassu min sâhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte*) “Bir kimse borçlu olarak öldüyse, kıyamet gününde sahibinden onun mukabili kısas olarak, sevabı alınarak ödettirilir.”

Allah bundan da bizi kurtarsın.

Bu borç çok kötü bir şeydir. Bazen insanlar zorluklara düşerler. Ticaret erbabı mesela birbirlerinden 3 aylık, 5 aylık, 5 günlük, 10 günlük bir borç ister, alır, verir veremez. Şimdi Allah esirgesin ömürlerimiz hiçbirimizin elinde değil. Ne gençliğe bakıyor, ne yaşlılığa bakıyor. Alırsın, bakarsın ertesi gün de ölürsün.

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.282, no:2426; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.404, no:5559; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.484, no:1064; Abdullah ibn- i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.230, no:15470; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.263, no:6257.

Öldükten sonra o borç sende kalır. Senet menet varmış, şimdiki çocuklar da onu pek tanımaz. Binâen aleyh âhirete borçlu olarak gidersin, çok ağır veballere düşersin.

Dört kişi bunlar ya ikisini söylüyorum. İki kişi ölmüşler ve cehenneme gitmişler. Ehl-i cehennem diyorlar ki bunlara;

“—Bizim çektiğimiz azap bize yetiyor ama siz geldiniz bizim azabımıza azap kattınız. Bize daha çok rahatsız ediyorsunuz, neydi bu sizin kabahatiniz böyle?”

Diyorlar ki;

“—Biz borçlu olarak öldük. Borç aldık, veremedik öldük.” Binâen aleyh bugün bize ateşten bir tabutun içine koymuşlar.

İçeride adam duruyor ama tabutun kendisi ateş. Tabii o ölmüyor da, ölüm de yok orada, ölmek de yok. İşte öyle bir azap yani.

Demek ki insanlar borçlarını ödemedен ölürlerse çok büyük felaket imiş! Burada diyor ki:

Kıyamet gününde borç alan kimse ile veren kişi arasında bir kısas yapılacaktır. Borçlarını ödemen için, “Hadi ver bakalım!” diyecekler. Para yok, pul yok o gün. Ne vereceksin?

Eh yaptığın amellerin vardır, o amellerinin sevaplarını verecekler. Sen kalacaksın bu sefer açıkta...

(*Illâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin*) “Yalnız üç durumda borçlanan insandan, Allah ahirette borcunun karşılığını çekip almaz, affeder.”

1. (*Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi*)
“Adam Allah yolunda cihad edecek ama Allah yolunda kuvveti zayıfladı; kılıcı yok, atı yok, zayıf, askerî teçhizatı yok. (*Feyestedînu*) Borçlanıyor. (*Yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi ve adüvvihi*) Bu borçlandııyla silah, malzeme, teçhizat alıyor, kendisinin düşmanı ve Allah'ın düşmanı olan kişilere karşı kuvvetlenmek için.”

Zayıflamış, kuvveti azalmış, iş görecek hali kalmamış. Muharebe de var, askere de gidecek. Dövüşmek için kuvvet de lazım. Bu kuvveti temin için biraz gıdaya ihtiyaç var. Para da yok. O yüzden diyor ki;

“—Bana şu kadar para ver de ben biraz yiyeyim içeyim de kuvvetleneyim, düşmana karşı böyle cılız bir vücutla gidilmez.” diyor, veresiye bir şeyler alıyor.

Harbe gidiyor, dövüşüyor, borcu ödeyemeden de ölüyor. Bunun borcunu Allah ödeyecek. Çünkü borcu Allah için aldı.

2. (*Ve raculün yemûtu indehû müslimin*)
“Bir adam bir insanın yanına misafir geliyor. Onun yanında iken ölüyor. (*Lâ yecidü mâ yükeffinuhû ve yüvârîhi*) Ev sahibinin de onu kefenleyip de gömecek parası yok, gücü yok. Onun kefenlenmesi ve tekfîninin yapılması, (*illâ bi-deynin*) ancak borçlanarak olabilecek.”

Demiş komşusunun birisine; “Bana şu kadar para ver de cenazeyi kaldıralım.” Eh cenazeyi kaldırmışlar o borcu ödeyemeden o da ölmüş. Allah Celle ve A'lâ, “Onun borcunu da ben öderim!” diyor.

3. (*Ve raculün hàfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu*) “Ve bir adam ki bekârlıktan kendisi hakkında, ‘Belki bir hata işlerim!’ diye korkuyor. Bir kadınla evleniyor, düğün yapıyor. (*Li-yuiffe nefsehû bi-zâlike*) Kendisinin iffetini harama sarmaktan, sarkmaktan korumak için evleniyor.” (*Haşyeten alâ dînihî*) Dindarlığına bir gölge düşmesin, günaha harama sarmasın diye bunu yapıyor.”

“—Ben bu bekâr halimle kalırsam çok günahlara girerim. Fakat evlenecek param da yok. Bana biraz para verin de ben evleneyim ve bu günahlara girmekten kurtulayım.” diyor.

Başkasından borç para alıyor, evleniyor. Borcu ödeyemeden de ölüyor. Bunun borcunu da Allah ödeyecek.

(*Feinna'llàhe yakdî an hâulâe yevme'l-kıyâmeti*) Bunların parasını Allah-u Teâlâ tekeffül ediyor. Bunlar çünkü Allah için borçlandılar. Bu Allah için olan borçlarından dolayı, kıyamet gününde Allah-u Teâlâ onların borçlarını kaza edecek. Nasıl ödeyecekse ödeyecek.”

Ama dükkanında işi muntazamken, dükkâna iş katacak, malına mal katmak için, daha refah bir hale kavuşmak için şundan bundan aldığı borçları ödemediği ölürse, bunlara dâhil değildir o...

d. Allah Yolunda Zikrin Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِنَّ الذِّكْرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُضَعَّفُ
فَوْقَ النَّفَقَةِ سَبْعَ مِائَةٍ ضِعْفٍ

(حم . طب . عن معاذ بن أنس)

RE. 98/3 (*Inne'z-zikre fî sebîli'llâhi, yuda'afu fevka'n-nafakati seb'a mieti dî'fin.*)

(*Inne'z-zikre*) “Muhakkak ki, şüphesiz ki, kuşkusuz ki zikretmek... Nerede? (*Fî sebîli'llâhi*) Allah yolunda zikretmek. (*Yuda'afu*) Sevabı kat kat fazlalaştırılır. Allah yolunda infaka, masraf yapmaya, harcama yapmaya kat kat fazla sevap verilir. Ne kadar fazla? (*Fevka'n-nafakati bi-seb'imieti dî'fin*) Yedi yüz kat daha fazlalaştırılır.”

Buradaki *fî sebîli'llâh* zikri; düşman karşısına çıktığı vakitte, düşmana hücum ederken, “Allah... Allah... Allah!” diye yapılan zikir, saldırma zikri bu. Bir de evinde oturup da insan Allah der başka... Düşmana karşı saldırırken “Allah... Allah!” nidalarıyla, yahut “Allahu

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.438, no:15651; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.186, no:405; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.356, no:10879; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.263, no:6358.

ekber... Allahu ekber!" nidalarıyla saldırı esnasındaki yaptıkları zikir. Bunun 700 derece üstünlüğü vardır. Bire ondur ya sevap, buna 700 kat sevap veriliyor. O sırada Allah demenin tam yeri işte.

“—Allah... Allah!!” derken her şeyi unuttur insan. Şehid olduğundaki büyük mertebelere nâiliyetinin sebeplerinden birisi her şeyi unutuyor. En tatlı canını da unutuyor. Ondan sonra istediği gibi saldırıyor düşmana, o arada da şehit oluyor. Allah ile beraber olduğu için, Allah onun kanının ilk damlası ile bütün günahlarını affediyor. Bütün günahları siliniyor üzerinden.

Allah bu zikri her zaman yapmayı nasib eylesin...

Şimdi biz her an için düşman karşısındayız. Düşman iki çeşit. Birisi işte kırk yılda bir muharebe olur. O muharebeye gençleri toplarlar, bizi de toplamazlar o zaman; gençleri alırlar, gençler yapacak o harbi, biz soğan doğramaya bile yaramayız orada...

Biz ne yapacağız, Allah demeyecek miyiz?

Bizim de düşmanımız var; birisi nefsimiz, birisi şeytanımız. Herkesin bir nefsi, bir şeytanı var içerisinde... Bu nefis ve şeytan bize o en büyük düşmanlardan daha berbat. En büyük düşmanlardan daha berbattırlar. Çünkü düşman bizim hürriyetimizi elimizden alır, esir oluruz en nihayet. Esir oluruz ama gene yiyebiliriz, içebiliriz, namazımızı da kılabiliriz. Esaret hallerinde bunlar hep görülen şeylerden.

Binâen aleyh, asıl bizim baş düşmanımız olan nefis vardır ki bize namaz kıldırmaz, bize oruç tutturmaz. Bizi hayırlardan men eder. En kötü şey Allah'tan uzaklaştırır bizi... Bundan daha kötü düşman olur mu?

En kötü düşman, bizi Allah'tan ayıran ve Allah yolundan uzaklaştıran şu edepsiz nefistir. Binâen aleyh, biz onunla her anda harpte olduğumuz için, "Allah... Allah..." diye ona darbeyi indirmemiz lazım! Allah lafzını gönle indirelim de nefsi helak edelim. O hiçbir şeyden korkmaz, şeytan da korkmaz. Ancak, Allah dendi miydi, bu zikir olduğu vakitte şeytan dayanamıyor. Hiç dayanamıyor. Müezzin, "*Allàhu ekber... Allàhu ekber...*" dedi mi, şeytan kaçacak yer bulamıyor. O ezanın ateşinde yanmamak için o kadar da süratle kaçıyor ki affedersiniz çok çirkin bir şekilde kaçıyor. Ezan okunduğu zaman, ezanda olan celâl sıfatının ateşi onu yakar. O da yanmamak için kaçıyor işte...

Biz de ister içten, ister dıştan "Allah... Allah..." dediğimiz vakitte, bizim nefsimiz de, şeytanımız da mutlaka ıslah olacak. Onun için, Allah demekten korkma ve kaçma! Allah demekten korkan ve kaçanlar, düşman saldırınca kaçan adamlar gibidir. Düşmanın önünden kaçan adam ne kadar çirkin bir halde ise, zikrullahtan kaçan da aynıdır.

Bir müslüman; iki tane düşmanın, süngüleri taktılar iki kişi saldırıyor sana, iki kişinin karşısından kaçan erkek değil müslüman da değil. Üç olursa kaç diye müsaade var.

İkinin önünden kaçmayacak müslüman. Allah bu kudreti müslümana vermiş, bu ana kadar da bu devleti ve şerefi müslümanlar harplerde her zaman muhafaza etmişler, kendilerinden üstün milletlere galebe çalmışlar el-hamdü lillâh.

Çanakkale gözümün önündedir ki, beş altı tane devlet toplarıyla, gemileriyle denizi karaya çevirdiler. Orada Mehmetçik onlara hep dayandı. Dünya kadar şehid verdik. İki yüz elli bin şehid verdik. İki yüz elli bin, kolay değil bu. Koca bir memleket ahalisi eder. O kadar şehid vermişiz, yaralıların hesabı belli değil. Bunu nasıl verdik? Allah için verdik.

Binâen aleyh, nefsimizi de yenmek için böyle mücahede lazım.

Düşmanı sokmadık, anlaşıldı ama nefis bizi mağlup ederse burada ne olacak? Nefis bizi mağlup ederse, “Düşman kaleyi içeriden zapt eder.” diyorlar ya, içeriden zapt edilmiş oluyoruz o zaman. Allah kusurlarımızı affetsin... Onun için, Allah’ın zikrini ne elinden bırak, ne dilinden ne de gözünden bırak. Göz zikreder, Allah der göz. Ne zaman? Günahlara bakmadığı müddetçe...

Göz zâkirdir, kulak zâkirdir, dil zâkirdir. Dil Allah nasıl diyorsa göz de Allah der, kulak da Allah der, bütün azaların zerrelere Allah der. Dıştan içte Allah demeyen hiçbir zerre yok kâinatta... Binâen aleyh sen bunu devam ettir ki, hem sevabın artar hem de esaretten kendini kurtarmış olursun.

e. Rüyâ Nasıl Tabir Edilirse Öyle Çıkar

Hâkim, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

إِنَّ الرُّؤْيَا تَقَعُ عَلَى مَا يُعْبَرُ وَمَثَلُ ذَلِكَ مَثَلُ

رَجُلٍ رَفَعَ رِجْلَيْهِ فَهُوَ يَنْتَظِرُ مَتَى يَضَعُهَا

فَإِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ رُؤْيَا فَلَا يُحَدِّثُ بِهَا

إِلَّا نَاصِحًا أَوْ عَالِمًا

(ك. عن عن أنس)

RE. 98/4 (*Inne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu, ve meselü zâlike, meselü raculin rafea ricleyhi, fehüve yentaziru metâ yedauhâ; feizâ raâ ehadüküm ru'yen, felâ yuhaddis bihâ, illâ nâsıhan ev àlimen.*) (*Inne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu*) “Rüyâ, nasıl tabir olunursa, tabirci nasıl tabir ederse o şekilde çıkar, onun dediği gibi olur.”

(*Ve meselü zâlike*) “Bunun misali, (*meselü raculin rafea riclehu fehüve yenteziru metâ yedauhâ*) “Bir kimse ayağını kaldırmış, basması için bir hazırlığı var ya, basacak tekrar; o rüyanın tabiri onun basması gibidir. Bastı mıydı, yazılmıştır oraya, tabir etti miydi, olmuştur o iş...”

⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.433, no:8177;

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.374, no:41439; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.273, no:6282.

(*Feizâ raâ ehadüküm ru'yen*) “Sizden biri bir gece bir rüya gördü. (*Felâ yühaddis bihâ*) Onu önüne gelene söylemesin; (*illâ nâsihan ev âlimen*) ya bir nâsih, ya bir alim kimse varsa, ona söylesin.”

Rüyayı gördüğünüz zaman, söylemezseniz bir şey olmaz. Söylediğiniz takdirde, rüyayı tâbir eden nasıl tâbir ederse öyle olur. Ama tâbiri yanlış doğru, onun dediği gibi olur. Bu muhakkak böyledir. Binâen aleyh, rüyayı iyi tâbir etmesini bilen ve yahut tevil etmesini bilen bir adam tâbir etsin ki, sen müşkülata düşmeyesin. Kendi kendine tâbire kalkma!

f. İtibar Sonadır

Şimdi bu okuyacağım hadis-i şerif beni çok ürküttü. Biz çok aciz kullarız. Bazen sofuluğumuza güveniriz:

“—Benden daha iyisi mi var yahu! Bak sabahleyin her zaman kalkarım, abdestimi alırım, namazımı kılarım... Kimseye bir zararım da yoktur. İbadet de yaparım, Kur'an da okurum, tesbih de çekerim, çok iyi bir adamım. Sevgisini de umarım Allah'tan...” deriz.

Öteki de fâsık; namaz kılmaz, oruç tutmaz, birçok fenalıkları da işler. Bu ders ikimize de.

Bize diyor ki;

“—Güvenme kendine! Güvenme kendine, işin sonu meçhul. Son nefeste ne olacağını bilmezsin, meçhul. Güvenme kendine yalvar Allah'a... Bağlan Allah'a, sarıl Allah'a!”

Öteki de ne yapsın, günahların içerisine yuvarlanmış, “Eh beni artık cennete koyarlar mı ya?” diyerek ümidini kesmiş. Ona da diyor ki:

“—Sen de Allah’tan ümidini kesme! Ne zaman Allah dersen, Allah seni derhal kabul eder huzuruna... Allah seni derhal kabul eder. Sen yalnız Allah’a sarıl ve Allah’tan iste!”

Bakınız ne güzeldir bu hadis, çok hoşuma gitti. Onun için sen kimseye de yan gözle, hor gözle bakma, herkes senin kardeşindir.

Buhârî, Müslim ve Abd ibn-i Humejd, Sehl ibn-i Sa’d RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلًا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو
لِلنَّاسِ وَهُوَ لِمَنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ
لَيَعْمَلُ عَمَلًا أَهْلُ النَّارِ فِي مَا يَبْدُو لِلنَّاسِ،
وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

(عبد ابن حميد، خ. م. عن سهل بن معد)

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.28, no:2863; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.287, no:163; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.168, no:457; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.455, no:7544; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.113, no:106; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VI, s.167, no:168; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

RE. 98/5 (*Inne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'n-nâri; ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'l-cenneti.*)

(*Inne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti*)
“Muhakkak ki bir adam, Cennet ehlinin amelini yapar görünüyor; namaz, oruç, zekat, hac... hepsini yapıyor. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes onu güzel görüyor, İnsanların dilinde hayırlı amelleri, cennet amellerini işliyor. Herkes, ‘Çok iyi adamdır.’ diyor. (*Ve hüve min ehli'n-nâri*) Halbuki o ehl-i nârdır, cehennemliktir.”

Sonu belli değil işin. Allah’a tam sığınmak lazım!

(*Ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri*)
“Bir kimse de görünüşte Cehennem ehlinin amelini yapıyor. Cehennemlik işleri işliyor. Bütün kötü fenalıkları, edepsizlikleri yapıyor. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes, ‘Ne fena bir adam bu!’ diyorlar. (*Ve hüve min ehli'l-cenneti*) Halbuki o cennetliktir.” Yani bugünkü haline bakma!

Bunu bir kitapta şöyle okumuştum, vaktiyle galiba rahmetlik Hocamızdan da böyle dinledim.

Bir papaz ölmüş, ölürken cemaatine demiş ki;
“—Beni götürün filan yerdeki musallaya bırakın, gidin! Sizin vazifeniz beni oradaki musallaya bırakmak, karışmayın başka...” Eh götürmüşler papazı, koymuşlar musallaya, çekilmişler.

Oradan bir müslüman cemaat gelmiş, bu papazı almış yıkamış defnetmiş.

İkinci, bir müslüman ölmüş, o da vasiyetinde demiş ki;

“—Beni de götürün musallaya bırakın, çekilin!”

Onu da gâvurlar almışlar götürmüşler yıkamışlar kendi mezarlıklarına gömmüşler.

Bu tabi, “Nasıl olur bu böyle? Bu papaz senelerden beri papazlık yapsın da götürülüp müslümanların mezarlığına gömülsün. Bu adam senelerden beri müslümanlık yapsın da ondan sonra gitsin de gavurların mezarlığına gömülsün, bu nasıl bir şey?” diyerekten herkesin taaccübüne mucip olmuş.

İşin içyüzünü kimse bilmiyor tabii. İşin iç yüzünü kimse bilmediği için herkes hayretler içerisinde kalmış da yalnız Cenâb-ı Hakk’ın böyle bunu ihbar edici bilgileri var ki rüyalar vasıtasıyla bunlar o halka haber veriliyor. Halk da bunu tatbik ediyor.

Ki bu papaz olan adam kim bilir kaç sene papazlık yapmış, son zamanda nedamet yapmış, pişmanlık yapmış, “Nedir bu benim yaptığım! Bu İslâm dini dururken niçin ben böyle?” yaptım diye tevbekâr olmuş, nedamet etmiş, pişmanlık getirmiş: “*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*. Beni affet yâ Rabbi, ben müslüman oldum.” diyerekten etrafındakilere de söylemiş ve, “Beni bırakın musallaya, müslümanlar gelir, beni oradan kaldırır.” demiş.

Öteki zavallı da, Allah muhafaza etsin...

Onun için Allah'a sığınmak mecburiyetindeyiz daima, ameline güvenmemeli insan. "Aman yâ Rabbi, hıfz u himayenden beni ayırma!" demeli daima.

Peygamber SAS de bu duayı hiç bırakmazmış:

"—Bir göz kamaştırarak zaman kadar bile az olsa, beni kendi halime bırakma yâ Rabbi!"

Nefis var, şeytan var içimizde musallat, bunlar bizi harap ederler. Binâen aleyh, o müslüman da son zamanda Allah esirgeye dinsiz olarak gitmiş. Şeytan iğvâ etmiş, kandırmış nasıl kandırmışsa, o da gitmiş gavur mezarlığına defnolunmuş.

Bizim Bursa'da, caminin ismi hatırıma gelmedi, tepede büyük bir camii vardır, Molla Güranî Hazretleri de orada gömülüdür.

Orada bir defter var, herkes oraya yazı yazmış. Gördüklerinden, bildiklerinden, ziyaretlerinden işte defterlere yazılan yazılardan yazmış. Yazılı orada. Biz de o camiye bir ziyarete gittik, bize de verdiler defteri, "Siz de buraya bir şeyler yazın." dediler. Bir okuyalım dedik, bakalım neler var bu defterde?

İsmi hatırımda tutamadım, bu zât alim bir adam. Demiş ki acaba bu hadîs-i şerif ile benim hocam nasıl âlemlere gitmiş diye mezarını açmış. Nasıl âlemde diyerekten mezarını açmış. Ne kadar zaman sonra olduğunu da bilemiyorum. Açmış mezarını, o mezarını açtığı vakitte hocası ona darılmış, "Ne diye benim mezarımı açtın?" demiş, gözleri kapanmış.

Gözleri kapanmış, bir akşam Rasûlullah Efendimiz’i görmüş. demiş ki Rasûlullah Efendimiz;

“–Bir tefsir yaz!”

“–Yâ Rasûlallah, malum gözlerim görmüyor.”

Neyse, hırkasından çıkarmış bir pamuk;

“–Al bunu gözlerine sür, açılınsın gözlerin, yaz tefsiri!” demiş.

Rüyadan uyanınca, elinde pamuk duruyormuş, gözlerine sürmüş açılmış gözleri... Allah’ın hikmetine hiç akıl ermez, açılmış gözleri, tefsirini yazmış. Meşhurdur.

Bu zât Yıldırım’ın zamanında yaşamış. Yıldırım’ın zamanında Cami-i Kebir denilen o büyük cami yapılmış. Caminin açma merasimi oluyor.

“–Acaba hutbeyi kim okuyacak evvela?”

Yıldırım’ın damadı olan Emir Sultan Hazretleri var. Ona demiş ki:

“–Sen oku. Memleketin en şerefli büyüğün, sana düşer bu vazife. Bugün hutbeyi oku, açma merasiminde ne konuşacaksan da konuş.”

O da demiş ki;

“–Burada bir büyük var, bu büyük varken ben çıkıp da okuyamam.”

“–Kim o büyük?”

Demiş ki;

“–Somuncu Baba’dır o...”

Bilinmeyen meçhul bir adam. Hikayesi uzun, buna emir vermişler. Bu da çıkmış hutbeye bir hutbe okumuş. demiş ki:

“—Birinci mana; herkes anlar bunu. İkinci manayı da siz gene anlarsınız. Üçüncü manayı şu direğin arkasında saklı olan Molla Gürânî anlar. Ondan sonrasını başkaları da anlamaz.” demiş.

İnce işler bunlar!...

Molla Gürânî , işte o gözleri orada âma olup da tefsir yazan, ancak üçüncü manâyı anlar, arkasından o da anlamaz demiş.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Dinde kemal büyük nimet!

Şimdi aşağıda gelecek inşallah bir hadîs-i şerîfte. Bu namazın ne kadar mühim bir şey olduğunu ve namaz kılmayanların ne kadar büyük bir günaha düştüklerini açık ve net bir şekilde anlatıyor.

Şimdi gene aynı hadisin başka bir şekilde anlatımıyla:

g. Gönüllerin Değişmesi

Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.110, no:4791; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.484, no:10291; Beyhakî, *Kaza ve'l-Kader*, c.I, s.90, No:78; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.116, no:545; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.294, no:6332.

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَانَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ
الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخْتَمُ اللَّهُ عَمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ
فَيَجْعَلُهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ
الزَّمَانَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ثُمَّ يُخْتَمُ
اللَّهُ عَمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَجْعَلُهُ
اللَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهُ الْجَنَّةَ

(حم. م. عن أبي هريرة)

RE. 98/6 (Inne'r-racüle, leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'l-cenneti, sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'n-nâr, feyec'alühû min ehli'n-nâri; ve inne'r-racüle leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'n-nâri, sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'l-cenneti; feyec'alühü'llàhu min ehli'l-cenneti, feyedhulühü'l-cenneti.)

(Inne'r-racüle, leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'l-cenneti) “Bir adam uzun zaman Cennet ehlinin amelini yapar; namazında, orucunda, ibadetinde ve saire... (Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'n-nâr) Sonra Allah onun amelini Cehennem ehlinin amelisiyle neticelendirir, (feyec'alühû

min ehli'n-nâri) ve onu Cehennem ehli kılar. İmansız olarktan yahut büyük günahlarla gider.”

Allah cümlemizi muhafaza eylesin...

(Ve inne'r-racüle leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'n- nâri) “Diğer bir adam da uzun zaman Cehennem ehlinin amelini yapar durur; günah işliyor, fena işler işliyor. *(Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'l-cenneti)* Sonra Allah onun amelini Cennet ehlinin ameliyle neticelendirir, Allah son zamanlarında bir pişmanlık, bir nedamet verir, tevbeler istiğfarlar eder. Allah yoluna yönelir. *(Feyec'alühü'llàhu min ehli'l-cenneti)* Allah onu Cennet ehlinden kılar. *(Feyedhulühü'l-cenneti)* Böylece onu Cennete dahil eder.”

Ama şimdi burada yalnız ince bir nokta var, ona kapılmamak ve aldanmamak lazım. “Öyleyse bizim sonumuz neyse öyle olacak.” diye şeyi [itaat ve ibadeti bırakmamak lazım. Biz Allah'a sarılmak mecburiyetindeyiz.

Ama bunu açıklayan güzel bir hikayem var, dikkatli dinlerseniz daha iyi anlaşılır:

Bir şeyh efendinin dervişinin kalp gözü açılmış, levh-i mahfuza bakıyor şeyhini ehl-i cehennem olarak görüyor. Bunu da bir türlü şeyhine söylemeye cesaret edemiyor. Fakat günlerden bir gün nasılsa laf lafı açmış demiş ki:

“—Şeyh efendi, bana böyle bir hâl ârız oluyor ama, acaba sahih mi değil mi diye karar veremiyorum.”

Şeyh efendinin şu sözü çok hoş:

“–Evlat!” demiş, “Onu ben onu kırk yıldır görüyorum. Ama benim vazifem Allah’a kulluktur. Allah’ın takdiri ayrı, benim vazifem ayrı... Allah’ın işine ben karışmam. Vazifem benim Allah’a kulluk yapmaktır. Ama o beni cennetine de koyar, cehennemine de koyar; orası benim vazifem değil. Ben vazifemi yapayım da, o sonunda beni nereye koyarsa kabulümdür.” demiş.

Takdire razı ya insan, takdire razı olunca böyle olur.

Bu çok hoşuma gitti. Şimdi bunu güzel izah eder. Bizim vazifemiz Allah’a kulluktur ama netice Allah’ındır. Netice Allah’ın olduğu için biz gene Allah’a sarılırız:

“–Aman yâ Rabbi, bize cehennem ehlinin amellerini işletme yâ Rabbi. Fırsat verme bize!” deriz, buna da yalvarırız, ehl-i cennetten olmayı da isteriz. O bizim vazifemiz.

h. Günahlar Rızkı Azaltır

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Ya’lâ, Sevbân RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِنَّ الرَّجُلَ لِيُحْرَمَ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ وَلَا يَرُدُّ

الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ

(حم. ن. ه. ع. وابن منيع، والرويانى، حب، طب، ك، ض عن ثوبان)

RE. 98/7 (*Inne'r-racule le-yuhramu'r-rizka bi'z-zenbi yüsîbuhu, ve lâ yerüddü'l-kadera ille'd-duâü, ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru.*)

Rızıklarımız vardır ya, herkesin mukadder bir rızıkı vardır. Bu rızıklar bakarsın kesilir bazen, gelmez bu rızık. Ekmek parasını kazanamaz insan hali ile. “Yahu benim rızıkım neden kesildi?” diye düşünür insan. İş bulamadık kimse de gelip de halin nedir de demiyor, zorluk içerisinde. Ancak yaptığı günahlardan dolayı insanın rızıkı kesilir.”

Şimdi der ki insan: Yahu bu kadar gâvurların yaptığı gâvurluklar var... O gâvurlar bütün nimetlere gark oluyor. Bir müslüman da bir iki kabahat yapmış, günah işlemiş, bununla rızık kesilsin, olur mu?

Bizim Allah-u Teâlâ'nın işine karışmaya hiç salâhiyetimiz yok. Bizim vazifemiz, büyüklerimizin sözünü dinlemekten ibaret. Demek ki rızık çeşitli oluyor, manevî rızıklar da var, maddî rızıklar da var. Her nasıl olursa olsun, bunlar, bu günahlar bize bu rızıkların gelmesine mâni oluyor.

⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.28, no:4012; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.277, no:22440; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.670, no:1814; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.II, s.100, no:1442; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.258, no:10233; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.115, no:1001; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.16; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.473, no:16611; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.288, no:6318.

(*Ve lâ yeruddu'l-kadera ille'd-duàü*) “Kaderi hiçbir şey çevirmez ancak dua [çevirir].” Onun için gecede gündüzde daima Allah’a yalvaracağız.

(*Ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru*) “Ömür artmaz, ancak iyilikler ve ihsanlar ömrü uzatır.”

Bunda ihtilaf etmişler; ömür uzar mı?

Bu adam işte 50 sene yaşayacak. Şu kadar günden şu kadar nefes burada bitecek, bu uzar mı?

Bazıları demişler ki bu sıhhatle yaşar, afiyetle yaşar, bu 50 sene ferahlık içerisinde geçer. Ömrü uzun gibi olur. Ötekiler de demişler ki hayır, uzar. Bu 50 sene yaşayacak, şu işleri yaptığı takdirde ömrü 50 senedir, fakat şu iyilikleri yapınca bunun yaşı 60 veya 70 olacak yahut 80-100 olacak.

Bakıyorsun ki, o adam da o işleri yapıyor. Hayırlar, iyilikler, ihsanlar yapıyor, onun iyiliklerinden sevinenlerin sevincinden dolayı Allah-u Teâlâ onun ömrünü 50’den 100’e çıkarıyor. Bu da olur demişler. Hangisini kabul edersen et.

Onun için annene, babana, kardeşine, dostuna, ahabına elinden gelen yardımı yapmayı], her muhtacın elinden tutup yardım etmeyi insan olaraktan vazife bilmek lazım. Hem ömrümüzün uzamasına vesile olacak hem de sıhhatle yaşamamıza vesile olacak.

Bir hikâye dinlemiştim gene, büyük eski padişahlardan birisinin veziri fukaralara para dağıtıyormuş.

“–Ne zaman ödeyeceğiz bunu efendim?” dediklerinde;

“–Padişah ölünce ödersiniz. Padişah ne zaman ölürse, o zaman ödersiniz.” diyor muş.

Gitmişler padişaha, müzevirlemişler, demişler ki:

“–Bu vezir senin ölümünü istiyor, ölümünü istediği için dağıttığı paraları senin ölümüne bağlıyor.”

Padişah kızmış;

“–Çağırın şu herifi!”

Gelmiş vezir.

“–Sen böyle iş yapıyormuşsun, doğru mu?”

“–Evet padişahım.”

“–E neden yapıyorsun bunu, olur mu böyle şey?”

“–Ben sizin ömrünüzün uzunluğu için yapıyorum bu işi!” demiş. Parayı vermemek için tabii o fakirler, ‘Yâ Rabbi, bu adamın ömrünü uzat, çok yaşasın da bu paraları ödemekten kurtulalım!’ diye dua ediyorlar.” demiş.

Padişah hak vermiş.

Niyetin doğru olması önemli tabii.

1. Son Nefes Çok Önemli!

Taberânî ve Ebû Nuaym, Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ تُدْرِكُهُ الشَّقَاوَةُ أَوْ السَّعَادَةُ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِهِ فَيَخْتِمُ لَهُ بِهَا

(طب. وأبو نعيم عن أكتم بن أبي الجون)

RE. 98/8 (*Inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti, ve innehû li-men ehli'n-nâri; ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri, ve innehu min ehli'l-cenneti. Tüdrikühu's-şikâvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî, feyahtimu lehû bihâ.*)

(*Inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti*) “Adam, Cennet ehlinin amelini yapar, (ve *innehû li-men ehli'n-nâri*) halbuki ehli nar'dandır.”

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.296, no:872; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.433, no:11926; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.70; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.224, no:1506; Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.123, no:582; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.295, no:6335.

Cehennemlik bir adam ama yaptığı ameller iyilik amelleri. Sakın gene yanlış anlamayın ha. Sakın yanlış anlamayın, bizim vazifemiz Allah'a kulluk yapmak.

(Ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri) “Yine bir adam Cehennem ehlinin amelini yapar, *(ve innehu min ehli'l-cenneti)* fakat Cennet ehliendir.”

(Tüdrükühu'ş-şikâvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî) Şekavet veya saadet, canın çıkması sırasında ona gelir, yetişir; *(feyahtimu lehû bihâ)* hayatı öylece son bulur.”

Onun için, kimseyi hor görme! “Bak bu çirkinlikler, fenalıklar yapıyor. Allah belasını versin, kahrolsun!” deme. Bilmezsin ki sonunda tevbekâr olup da cennete o girecek; belki biz de günahkâr olup cehenneme gireceğiz! Onun için herkese hoşgörülü davran!

Şaban'ın 15'inci gecesinde bir dua var, şekavet saâdet. Yalvarıyoruz; “Yâ Rabbi, eğer bizim ismimiz şakîler arasında yazıldıysa sil yâ Rabbi, ne olursun! Senin elinde her şey, bizi saâdlerin arasına yaz.” diyoruz.

Ama bu sözümüz ne kadar geçer Allah'a, bilmeyiz. O gece hepimiz yalvarıyoruz. Eğer biz o gece saadet defterine yazıldıysak, kurtardık yakayı... Eğer şekavet defterine yazılmışsak, onu da biz bilmeyiz, o da bizim aleyhimizedir. Ama bu Allah'ın takdiridir, kuvvetidir, gücüdür, herkes vazifesini yapmakla memurdur.

Allah hepimizin kusurlarını affetsin...

Can verirken nasıl vereceksin? “*Lâ ilâhe illa’llah*” diyerek mi vereceksin, yoksa Allah’ı inâar ederek mi vereceksin? O acı bir haldir! Çok büyük hikâyeleri vardır bunun.

Bir adam Musa AS’ın devrinde talebeleri ile beraber gökte uçuyormuş. Esmalara sahip, talebeleri ile beraber göklerde uçabilecek kuvvete sahip, öyle bir adam. Şeytan aleyhillâne nihayet gelmiş kandırmış bu adamı. Uzun hadiselerden sonra asılıyor adam... Asılırken şeytan diyor ki:

“—Bu işi senin başına ben getirdim, bana inan, seni kurtarayım!” diyor.

Canından bıkmış zaten adam, “Belki doğrudur.” diyerek, şeytan olduğunu da bilmeyerek ona inanıyor ve imansız olarak ahirete gidiyor.

Onun için, Allah-u Teâlâ’ya sığınacağız. En büyük düşman içimizde... O düşmanı yenemedikten sonra saadete geçemeyiz, o saadete kavuşamayız biz. Asıl saadet, içimizdeki nefsimizi yenmeye bağlı... Onun için mücadele bizim için bitmez. Daima cihad halindeyiz. Her zaman Allah-u Teâlâ’nın emirlerine münkad, boyun bükücü bulunacağız.

Ama sonunda nasıl olacakmışız?

Elbette inşallah sonunda da iyi oluruz. Bu aklımızın ermediği bazı hadiseler var burada. Bunlar dolayısıyla söylenmiş. Bizim için vazifemiz nefsimizle mücadeledir. “Allah... Allah...” diye diye yaşayacağız, inşallah da “Allah... Allah...” diye diye gideriz âhirete,,,

Allah cümlemizin imanlarını muhafaza buyursun...

Bu daima Allah'a sarılmayı emreden bir şey. Sarılacağız, “Aman yâ Rabbi!” diyeceğiz.

Son nefesten bütün evliyalar korkmuş, bütün insanlar korkmuş:

“—Son nefeste acaba nasıl gideriz yâ Rabbi?” demişler.

Bugünkü halimiz böyle ama son nefesimiz meçhul. Hiç bilmem ölülerin başında bulunuyor musunuz?

Ölülerin başında bulunursanız, anlarsınız bu hadiseleri... Ölürken insan çok bir müzayaka içerisindedir. Kendinden geçmiştir. O ne gibi haller içerisindedir de meşgul durumdadır. Onun için, ölüm acısının yanında bir adama kılıçla darbeler vurulması hiç kalır diyorlar. Can çıkma acısı yanına kılıçların acısı hiç kalır diyorlar.

O halde insan kendine hakim de değildir, ağzından çıkana da hakim değildir. Allah muhafaza etsin...

i. Cennetin Meyvaları

Taberânî, Sevban RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَزَعَ ثَمْرَةً مِنَ الْجَنَّةِ
عَادَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى

(طب . عن ثوبان)

RE. 98/9 (*Inne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti, âdet mekânehâ ührâ.*)

(*Inne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti*) “Adam, Cennetin meyvasından koparınca, (*âdet mekânehâ ührâ*) yerine yenisi biter.”

Cennete girdik, inşallah gireriz de. Cenâb-ı Hakk'ın lütf u keremi bol... Bunu zaten müslümanlar için yaratmış. El-hamdü lillah bizi de bak müslümanların içinde, müslüman olarak yaşıyor. İnşallah sonumuz da hayır olur.

Müslümanların cehenneme girmesi de çok korkulu olan bir şey değil. Müslüman cehenneme girse de cehennemi bilmeyecek. Cehennemi bilmeden bir uyku hali ile geçiverecek. İmanın şeyi bu. Çünkü gavur diyecek ki;

“—Sen de müslümandın ama, bak sen de geldin buraya; şimdi. Aramızda fark kalmadı?”

Yok. Müslüman cehennemin acısını çekmeyecek. Uyku hali ile hamamda uyur gibi uyuyacak, “Hadi senin müddetin geldi git!” diyecekler, çıkacak inşallah.

Cennete girdik, canımız meyve istedi. Çeşitli meyveler dolu, koparır koparmaz orada bir tane daha hazır. Koparır koparmaz onun yerine bir tane daha hazır... Sen mütemadiyen kopar ye, yenisi hazır orada... Dakikasında hazır. Allah cümlemize naşib etsin...

¹⁰ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.765, no:18731; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.468, no:39288; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.249, no:44806.

Cennet deyip geçme. Cennet mükâfat evi. Buradaki yaptığımız amellerin mükâfatını göreceğiz orada inşallah.

j. Karı Kocanın Sevgiyle Bakışması

Meysere ibn-i Ali ve Râfiî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَظَرَ إِلَى امْرَأَتِهِ وَنَظَرَتْ إِلَيْهِ
نَظَرَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِمَا نَظْرَةَ رَحْمَةٍ فَإِذَا أَخَذَ
بِكَفِّهَا تَسَاقَطَتْ ذُنُوبُهُمَا مِنْ خِلَالِ أَصَابِعِهَا

(میسرة بن علی فی مشیخته، والرافعی عن ابی سعید)

RE. 98/10 (*Inne'r-racule izâ nazara ile'mraetihî, ve nazarat ileyhî, nazara'llâhu teâlâ ileyhimâ nazrate rahmetin; feizâ ehaze bi-keffâhâ, tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ.*)

(*Inne'r-racule izâ nazara ile'mraetihî*) “Efendi hanımına şöyle hoşça bir nazarla bir bakıyor; (ve *nazarat ileyhî*) hanım da efendisine öyle hoşça bir nazarla bakıyor. İkisi de birbirlerine bakıyorlar. (*Nazara'llâhu teâlâ ileyhimâ nazrate rahmetin*) Bunların birbirlerine böyle sevgi ile bakışlarından dolayı, Cenab-ı Hakk'ın rahmet nazarı onların üzerine tecelli eder.”

¹¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.276, no:44437; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.279, no:6296.

(Feizâ ehaze bi-keffâhâ) “Tuttu hanımın elinden, (tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ) parmaklarının uçlarından günahları dökülür gider.”

Onun için hanımlarla iyi geçinmek, onlara daima şefkatle bakmak lazım! Evimizin hizmetkârı; çamaşırımızı yıkar, yemeklerimizi pişirir, evimizi de temizler, tertemiz tutar. Misafirimiz geldiği vakitte yüzümüzü de ağartır. Bunlar büyük devlet, daha ne istiyorsun?

Eğer sana kalsa, kirden evin içine girilmez. Çamaşırlarımız berbat olur. Her zaman da yemek bulamayız. Peynir ekmekle de her gün ömür geçmez. Bunların da kıymetini bilip, onlara iyi ve yumuşak davranmak gerekir.

Hataları da olur canım, hatasız insan oluyor mu? Bizim de hatamız oluyor, onun da hataları olur; onları da affediverin. Hoş geçinmek iyi şeydir. Allah-u Teâlâ hoş geçindiklerinden dolayı onlara merhamet gözüyle bakıyor.

k. Cenâb-ı Hakk'ın Kulunu Karşılması

İbn-i Mâce, İbn-i Huzeyme ve Ziyâü'l-Makdîsî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ فِي صَلَاتِهِ أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ
بِوَجْهِهِ فَلَا يَنْصَرِفُ عَنْهُ حَتَّى يَنْقَلِبَ

أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سَوْءٍ

(هـ. خز. وابن أبي عمر، ض. عن حذيفة)

RE. 98/11 (*Inne'r-racule izâ dehale fî salâtihi, akbela'llâhu aleyhi bi-vechihî, felâ yensarifu anhu hattâ yenkalibe, ev yuhdise hadese sev'in*)

(*Inne'r-racule izâ dehale fî salâtihi*) “Adam namaza girdiğinde, Allah-u Teâlâ ona yüzünü döner.” Kul *Allahu ekber* diyor, namaza duruyor. Cenab-ı Hak derhal kulunu karşılıyor.

(*Felâ yensarifu anhu*) “Cenab-ı Hak ondan yüzünü çevirmez; (*hattâ yenkalibe*) kul kendisi dönünceye kadar, (*ev yuhdise hadese sev'in*) veya münasebetsiz bir şey yapana kadar sürer.” Kul namazdan çıkıncaya kadar, yahut kendisinde namazı bozacak hadise zuhur edinceye kadar yüzünü ondan çevirmez.

Müezzin “Allahu ekber... Allahu ekber...” dedi, biz de hazırlanmışız, camiye gideceğiz. Asıl hüner ezandan evvel camiye girip ezanı camide dinlemek... Benim gibi tembel olup da, ‘Ezan okunsun da camiye girelim!’ dersek, o olmaz. Ezandan evvel camiye gir, camide dinle ezanı...

Kamet getirildi, imam efendi durdu, biz de “Allahu ekber!” dedik. İster sünnete, ister farza durduk, hangi namaz olursa olsun. Allah Celle ve A'lâ yüzünü bize çevirir. Biz gönlümüzü Allah'tan çevirmediğimiz, Allah da yüzünü bizden çevirmez.”

¹² İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.62, no:924; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.440, no:2889; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.432, no:1689;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.286, no:18905; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.276, no:6290.

Ama biz namaza *Allahu ekber* diyerek durduk, aklımız dükkânda, tarlada, bahçede, belki yaramaz yerlerde de dolaşabiliyor. Böyle değil, gönül Allah’la meşgul olacak.

“—Yâ Rabbi, bu ibadetim sana, başkasına değil... Ben başkasının sözünü dinleyip de gelmedim buraya, senin sözünü dinleyerek geldim. İbadetim ancak sanadır yâ Rabbi! Senden yardım isterim, başkasından da istemem yâ Rabbi!”

“—Yâ Rabbi, beni doğru yola ilet! Peygamberlerin yoluna ilet... Beni öyle sözünde duran, namuslu, şerefli, sağlam bir müslüman et yâ Rabbi! Hidayette olan müslümanların yoluna ilet...”

Bunu tekrar tekrar günde en aşağı 40 defa veyahut daha fazla söylüyoruz ve bunu söylerken Allah-u Teâlâ dediklerimizi duyuyor. Gönlümüze de bakıyor. Buna öyle bir teveccühü var ki Cenâb-ı Hakk’ın, artık daha onu tarife imkân yok...

Şurada Gazâlî Hazretleri diyor ki:

Kul böyle Allahu Teâlâ’ya yöneldiği vakitte Cenâb-ı Hak o kulun gönlüne çeşitli keşifler verir. Tecellileri çeşitli, herkese ayrı ayrı... Herkese ayrı ayrı tecellisi vardır. Kıyamette de öyle. Kıyamette bütün hesap bir dakikanın içerisinde... Bütün hesap bir dakikanın içinde... O bir dakika kimisine hiç gibi gelecek, kimisine binlerce sene gelecek... Ayrı ayrı ama bir dakikalık iş o...

Binâen aleyh Şimdi huzur-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz, gönlümüzü de Allah-u Teâlâ'ya verdiğimiz vakitte, Cenâb-ı Hakk'ın herkese ayrı ayrı tecellisi var...

Şimdi burada namaz iki çeşit. İleride gelecek ama ona belki vaktimiz yetmeyecek. İkimiz de namaza durduk. İki kardeş namaza durduk, aynı namazı kılıyoruz. İkimiz de *Elham* okuduk, ikimiz de *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* okuduk. İkinci rekâтта *Elham* okuduk, *Kul huva'llâh* okuduk. İkimiz de aynı namazı kıldık. Birisine sinek kanadının ağırlığı kadar bile sevap verilmez. Ötekinin sevabı Uhud Dağı kadar...

Niçin? Birisinin gönlü Allah'la; birisinin gönlü de dükkânı ile, iŐiyle gücüyle meşgul...

Gönlün Allah'la olunca, çok çeşitli tecellilere mazhar olunur.

Burada Őerhte Konevî hazretleri diyor ki:

Namaz yalvarma yeridir. Allah-u Teâlâ nurdur. Bizim hakikatimiz karanlıktır.

Dünya karanlık bir hakikattir. Güneş gittiği vakitte ne oluyor dünyanın hali? Simsiyah oluyor. Eğer ay olmasa kapkaranlığın içinde kalırız, çünkü güneş de yok. Bizi aydınlatan güneş ve aydır. Biz güneş ve ayın vasıtasıyla aydınlanıyoruz. Yoksa aslında karanlıktayız.

İnsan da böyle karanlıktadır. Bu karanlıkta olan insan, nur olan Allah'ın karşısına dikildiği vakitte, yüzümüzü kıbleye çevirip ellerimizi bağladığımız vakitte, Allah Celle ve A'lâ'nın

karşısına dikiliriz. Onun nurundan nur iktibas ederiz. İşte onun nurundan nur iktibas etmek, kişinin gönlünün ona bağlanışına bağlıdır.

Onun için zikrullah ile meşgul olan, daima Allah'ın zikriyle dilini, içini meşgul eden insan, divan-ı ilâhiyeye durduğu vakitte kendinden geçer ve onun zikri ile meşgul olur. Onun alacağı nur ile zikirten haberi olmayanın alacağı nur elbette bir olmaz. Birisi sineğin kanadı kadar olmaz, birisi de dağlar kadar olur.

Bunu da gene çok güzel izah etmiş. Diyor ki:

Ay, işte gördüğümüz ay taştan topraktan ibaret, dünyamız gibi bir âlem. Dünyamızda can var, orada can da yok. Kuru bir taş toprak... Fakat kuru taş toprak olan zulmanî yer, güneşe baktığı vakitte güneşten bir nur alıyor, geceleri bizi de ışılatıyor. Birinci gün azıcık görüyor, iki gün azıcık daha görüyor, 15 oldu muydu tam görüyor. Tam gördüğü vakitte, ışığı tam alıyor.

Binâen aleyh, kul namaza durduğu vakitte böyledir. O ayın son günü hiç görünmüyor meselâ, bayram günü belli olmuyor, Ramazan günü belli olmuyor, ayı görmek de çok müşkül. Diyorlar ki rasathaneciler, biz onu makinelerimiz ile bile zor görüyoruz, göremiyoruz. Böyle gözlerle görülmez diyor. Onun için her memleket ayrı ayrı günlerde oruç tutuyor.

Binâen aleyh, asıl şimdi huzura durduğumuz vakitte gönül hiç Allah'la meşgul değil. O ayın ilk günü gibi yahut son günü gibi hiç meşgul değil.

Hiç zıyasız gidiyor. Veyahut ayın derece derece, 15. günü gibi nurlar içerisinde gönül, Allah'ın huzuruna durduğu vakitte mest oluyor, bütün feyzi alıyor ve bize de aktarıyor.

İnsan şimdi bu büyüklerin eserlerine bakıyor da, "Bu kadar kitabı nasıl yazar insan?" diyor. Nasıl yazar? Buna ömür de kâfi değil, güç de kâfi değil. Ama Allah'ın nuru ile hepsi olur.

Bizim Bursa'da İsmail Hakkı Hazretleri vardır. İsmail Hakkı Bursalı, kendisi aslen Üsküplüdür, fakat Bursalı derler. Bugün 54 tane meşhur eseri var. *Rûhu'l-Beyan* da onun eseridir. Ki, onu da biz okumakla henüz anlayacak kıvama da gelmemişizdir.

Bir çilehanesi var, çilehanesine giriyor. Yasaktır girmek. Hanımına da demiş ki;

"—Bizim yemeğimizi kapının önüne bırak, içeriye girme, bakma içeri. Yemeğimizi ağacın oraya bırak!"

Kendisi çilehanede. Hanım da demiş, bana da bir kitap yazsın da bende de bir eseri olsun diye... Yine kadınlık şeysi dayanamamış kapının deliğinden şöyle içeriye bakmış. Bakmış ki 40 tane İsmail Hakkı var içeride... Kırk tane İsmail Hakkı var, hepsinin elinde kalem kâğıt, boyna yazıyorlar.

Tabii bundan korkmuş kadın. Sonra efendisi demiş:

"—Bakmasaydın iyi olurdu ama bakmışsın." demiş bir şey söylememiş.

Allah-u Teâlâ'nın lütfu hesapsızdır, nimetlerinin hesabı yoktur. Yalnız ona kendini sevdire kâfi... Ona kendini sevdire!

Gönüllerden Allah çıkınca nur da kesiliyor. Nurun iktibas edilmesi gönlünün ona doğru açık bulunmasına bağlıdır. Onun için zâkirlerin kıymeti kadar kıymetli kimse yok... Niçin?

Saatlerce, mütemadiyen Allah diyor. Onun kalbi ile Allah'ı bir kere anmayanın kalbi bir olur mu aziz kardeş? Olur mu yani, bunu sen söyle?

O "Allah... Allah... Allah..." derken, tüm vücut Allah der, bütün azalar Allah der.

Rahmetlik Hocamız'a yaşlıca bir hanım gelmişti de;

"—Bakın çocuklar, bu hanımın her azası Allah diyor." demişti.

Her azası Allah diyor. Tabii biz anlamıyoruz, duyamıyoruz ama rahmetlik Hocamız bunu böyle söylemişti. "Allah... Allah... Allah..." diye diye bütün azaya sirayet ediyor bu... Bütün azaları "Allah... Allah... Allah..." diyor. Ondan sonra Allah yolundan çıkmanın imkânı olmuyor artık... Ölmeyi tercih ediyor, Allah yolundan çıkmıyor.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedaniyesine mazhar etsin... Rızası yollarında duran kullarından etsin...

I. Cemaate Devam Etmenin Karşılığı

Tahâvî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Zerri'l-Gıfârî'den rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صَلَّى مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى
يُنْصَرَفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ

(ط. حم. د. د. ت. حسن صحيح، ن. ه. والدارمی، وابن منیع، والرويانی، وابن خزیمة،

وابن الجارود حب. هب. عن ابی ذر)

RE. 98/12 (*Inne'r-racule izâ sallâ mea'l-imâmi hattâ yensarife, kütibe lehû kıyâmu leyletin.*)

(*Inne'r-racule izâ sallâ mea'l-imâmi*) “Adam, imamla beraber namaza devam ediyor, namazını camide kılıyor; (*hattâ yensarife*) namazı bitirdiği zaman, (*kütibe lehû kıyâmu leyletin*) ona bütün geceyi ibadetle geçirmiş gibi sevap yazılır.”

Namazın cemaatle kılınmasına emir. Hangi namaz olursa olsun...

Namazı kılarken imamla kıldık, namazı bitirdik. Allah-u Teâlâ buyurur ki: “Bu adam sabaha kadar namaz kılmıştır.”

¹³ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.299, no:734; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.138, no:1167; Neseî, *Sünen*, c.V, s.190, no:1347; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.222, no:1317; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.329, no:3683; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.406, no:1287; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.63, no:466; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.556, no:20229; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.277, no:6293.

İmamla beraber namaz kılan adama, geceden sabaha kadar namaz kılmış sevabı veriliyor. Onun için cemaatten uzak kalma! Cemaatsiz namaz makbul olmaz. Ne kadar doğru kılsan, ne kadar dürüst de kılsan, ne kadar düzgün de kılsan cemaat rahmettir.

Rasûlüllah SAS ne güzel buyurmuş:¹⁴

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ

(القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün*) “Cemaat rahmettir; (*ve'l-furkatü azâbün*) ayrılık azaptır, başka bir şey değil.”

Her tarafa gider bu hadis.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

m. Kalbin ve Dilin Bir Olması

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

إِنَّ الرَّجُلَ لَا يَكُونُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ قَلْبُهُ مَعَ

لِسَانِهِ سَوَاءً وَيَكُونُ لِسَانُهُ مَعَ قَلْبِهِ سَوَاءً

وَلَا يُخَالِفُ قَوْلُهُ عَمَلُهُ وَيَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأَيْقَهُ

(ابن لِّل في مكارم الأخلاق، كر. عن أنس)

RE. 99/1 (*Inne'r-racule lâ yekûnü mü'minen, hattâ yekûne kalbühu mea lisânihi sevâen; ve yekûne lisânühû mea kalbihî, sevâen, ve lâ yuhâlifü kavlühû amelühû, ve ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Inne'r-racule lâ yekûnü mü'minen*) “Bir insan mü'min olamaz.”

“—*Lâ ilâhe illa'llah* dedik ya işte canım?”

Yok olmadı. Mü'min olamaz!

Ne zamana kadar? (*Hattâ yekûne kalbühû mea lisânihi sevâen*) “Dili ile gönlü bir oluncaya kadar.”

Dil ile gönül bir olmayınca kişi mü'min olamaz. Ağzıyla söylediğini gönül tasdik edecek, gönlün söylediğini de dil söyleyecek. Ağız başka gönül başka, öyle şey olmaz. Ağızdan başka çıkar, gönülden başka şeyler çıkarsa olmaz. Her gün görülen hadiseler... Böyle müslümanlık olmaz.

¹⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehadîs*, c.XII, s.66, no:11451.

¹⁵ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.250; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:84; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.VII, s.281, no:6301.

Müslümanlıkta dili ile gönlü bir olacak, içi ne ise dışı da o olacak. Dışı güzel, içi bozuk; olmaz.

(Ve lâ yühâlifu kavluhû amelühû) “Sözünün de ameline uygun olması lazım!” Sözü ameline ters gelmez, sözü neyse özü de odur.

(Ve ye'menü câruhu bevâikahû) “Komşusu onun şerrinden emin olacak, hiçbir zaman mutazarrır olmayacak.”

Asıl iş bunda işte! Yani komşusuna katiyen şer bir iş yapmaz ve ona zulmedici bir rahatsızlık da vermez. Mü'min demek sözü, özüne uygun ve komşusuna hiçbir surette eza etmeyen insandır. Komşu belki cadaloz bir şey olabilir de.

Nasıl ki Ramazan'da oruç tuttuk, karşımıza bir edepsiz çıktı bize çirkin sözler söylüyor, dövecek neredeyse bizi... Ona karşı biz hiç sesimizi çıkarmayalım, elimizi de kaldırmayalım;

“—Ben oruçluyum kardeşim, ben oruçluyum kardeşim, seninle uğraşamam ben, ‘Allah’tan bul.’ de.”

Yoksa o bana söyledi ben de ona, o vurdu ben de ona, ondan sonra ölüm olur yahut başka bir şey olur.

Onun için müslüman özü ile sözü, içi ile dışı bir olan adamdır. Allah hepimizi o kullardan eylesin...

En büyük azap da içi bozuk, dışı gayet güzel olanlara... Gayet güzel sakalı yerinde, cübbe sarık yerinde, elini mi öpeceksin, eteğini mi öpeceksin, şaşırırsın. Fakat bakarsın içi bozuk, hiçbir şeye yaramayan bir adam... Yarın cehennemi de boylayan bir adam. Onun için kalıpta değil iş, kalıpta kıyafette iş yok...

n. Cennetteki Yüksek İnsanların Nuru

Ebû Dâvud, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عَلِيِّينَ لَيُشْرَفُ عَلَى أَهْلِ
الْجَنَّةِ فَتُضِيءُ الْجَنَّةُ لَوَجْهِهِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ

(د. عن أبي سعيد)

RE. 99/2 (*Inne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l- cenneti, fetüdîü'l-cennetü li-vechihî keennehâ kevkebün dürriyyün.*)

Ehl-i illiyyîn, yüksek makamlara nail olan ehl-i cennet. Yani Allah'a dönebilmiş ve onun nurunu iktibas edebilmiş kâmil ve mükemmil olan insanlar.

¹⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.499, no:3473; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.97; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.168, no:6770; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:9289; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.305, no:6355.

Cennetin çok dereceleri var. Kur'an âyetleri kadar cennet dereceleri var. Kur'an'dan aldığın ne kadarsa, derecen ona göre...

(Inne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l-cenneti) “Ehli illiyyinden biri Cennet ehline baktığı zaman...” Cennette birçok insanlar var ya, onlara şöyle kendini bir gösteriveriyor. *(Fetüdû'l-cennetü li-vechihâ keennehâ kevkebün düriyyün)* “Cennet onun yüzünün nurundan ışık bulur, ayın veya güneşin doğduğu gibi, hattâ daha fazla parlar ortalık.”

Kevkebü dürriy: İnci gibi parlayan yıldız demek. Cennet, o bahtiyarın yüzünden aldığı nurla, kendi ziyasından üstün bir ziya ile ziyalanıveriyor.

Yani ehl-i cennetin dereceleri çok da, bu yüksek makamlara nail olanlara Allah-u Teâlâ ne derece veriyor ki, ehl-i cennete baktıkları vakitte, ehl-i cennet, “Bu nur nereden geldi bize?” diye şaşırıyor. Zaten aydınlıklar içerisinde ama aydınlığı kaybeden aydınlık da var. Şimdi aydınlık burası, fakat daha büyük bir lamba geldiğinde bu aydınlıklar hiç yerinde kalır. Daha büyüğü geldiği vakitte daha sönük olur.

Mesela güneş çıktığı vakitte, yıldızlar aydınlık ama gözüküyorlar. Niçin? Çünkü gözüküyor ziyaları. Güneşin ziyasının yanında onların ziyaları kayboldu da ondan göremiyoruz. Yoksa güneş olmasa hepsi meydanda görünür gene...

o. Cennet Ehli Adama Yüz Erkek Gücü Verilmesi

Taberânî, Ebü's-Şeyh ve Hâkim, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَيُعْطَى قُوَّةَ مِائَةِ
رَجُلٍ فِي الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالشَّهْوَةِ
وَالْجِمَاعِ حَاجَةً أَحَدِهِمْ عَرَقُ يَفِيضُ
مِنْ جِلْدِهِ فَإِذَا بَطْنُهُ قَدْ ضَمَرَ

(طب، وأبو الشيخ في العظمة، ك. في تاريخه عن زيد بن أرقم)

RE. 99/3 (*Inne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin, fi'l-ekli, ve's-şürbi, ve's-şehveti, ve'l-cimâi; hâcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî, feizâ batnühû kad damera.*)

¹⁷ Ahmed ibn-i Harbel, *Müsned*, c.IV, s.367, no:19288; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.V, s.178, no:5006; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.202, no:1722; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.431, no:2825; Hennâd, *Zühd*, c.I, s.88, no:90; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.454, no:11478; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.444, no:7424; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.374, no:7086; Heysemî, *Mecmaü'z- Zevâid*, c.X, s.769, no:18744; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.366; Zeyd ibn- i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:39290; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.303, no:6352.

(*Inne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin*) Ehl-i Cennetten olan birine cennete girdiği zaman yüz erkek kuvveti verilir; (*fi'l-ekli, ve's-şürbi, ve's-şehveti, ve'l-cimâi*) yemekte, içmekte, şehvette ve cimâda... (*Hâcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî*) Yedikleri terle çıkar, (*feizâ batnühû kad damera*) bir de bakar ki karnı incelmış.”

Burada diyor ki şârih;

“—Bunlar zaten dünyada bile makbul bir şey değil. Yemek, içmek, zevk u sefa dünyada da makbul değildir. Cennette nasıl olacak bunlar, niye bu kadar metholunuyor?”

Cennet başka, dünya başka... Dünya da makbul değil ama cennetteki hayat başka bir hayat. Orada bunlar zevk verici hayatlar. Görmüyor musun, burada yer içersek vücut rahatsız olur. Def-i hacet zaruretinde kalıyoruz, edemeyince de bunalıyoruz. Orada bunlar yok, bütün yediklerimiz kendiliğinden nefeslerimizle, terlerimizle kaybolup gidecekler. Hem de misk kokusu ile çıkacak orada.

Şimdi bunlar dünya ile kıyas olunur mu yahu? Buradaki dert başka, oradaki hayat başka...

Allah kusurlarımızı affetsin...

p. İbadette Şuurun Önemi

Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

إِنَّ الرَّجُلَ يَصُومُ وَيُصَلِّي وَيَحُجُّ وَيَعْتَمِرُ
فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أُعْطِيَ بِقَدْرِ عَقْلِهِ

(خط . وضعفه عن ابن عمر)

RE. 99/5 (*Inne'r-racüle yesûmu ve yüsallî ve yahuccü ve ya'temiru, feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeti u'tıye bi-kadri aklihî.*)

(*Inne'r-racüle yesûmu ve yüsallî*) “Bir kişi, herhangi bir kadın veya erkek, oruç da tutar, namaz da kılar... (*Ve yahuccü ve ya'temiru*) Hacca da gider, umre de yapar. (*Feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) Kıyamet günü olduğu zaman, (*u'tıye bi-kadri aklihî*) namazının, orucunun, haccının, umresinin, ibadetinin karşılığı aklına göre verilir.”

Şimdi umreye giden birçok kardeşlerimiz var mesela... Allah bize de nasib etsin inşallah...

Ama bak şimdi diyor ki:

“Oruç tutar, namaz kılar, hac yapar, umre yapar. Kıyamet olunca, herkesin sevabı aklı kadar verilir.” Yani Ay Güneş'i görme nisbetinde ışık alır. Ne kadar görebilirse, o kadar ışık alacak. Onun da Allah ile olan ilgisi ne kadarsa, o kadar ecir alacak orada...

¹⁸ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.200, no:631;

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.392, no:7050; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.306, no:6359.

r. İki Farklı Namaz

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Hamîd es-Sâadî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyumuşlar ki:¹⁹

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْطَلِقُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيُصَلِّي وَ
صَلَاتُهُ لَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بُعُوضَةٍ وَإِنَّ
الرَّجُلَ لَيَأْتِي الْمَسْجِدَ فَيُصَلِّي وَصَلَاتُهُ تَعْدِلُ
جَبَلَ أَحَدٍ إِذَا كَانَ أَحْسَنَهُمَا عَقْلًا قِيلَ
وَكَيْفَ يَكُونُ أَحْسَنَهُمَا عَقْلًا قَالَ أَوْ رَعَهُمَا
عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَأَحْرَصَهُمَا عَلَى أَسْبَابِ
الْخَيْرِ وَإِنْ كَانَ دُونَهُمَا فِي الْعَمَلِ وَالتَّطَوُّعِ

(الحكيم عن أبي حميد الساعدي)

RE. 99/6 (Inne'r-racüle leyentaliku ile'l-mescidi, feyusallî, ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llâhi cenâha baûdatin; ve inne'r-racüle leye'ti'l-mescide feyusallî, ve salâtühû ta'dilü cebele uhudin, izâ kâne ahsenehümâ aklen; kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen? Kàle: Evraahümâ an mehârimi'llâhi, ve ahrasahümâ alâ esbâbi'l- hayr; ve in kâne dûnehümâ fi'l-'ameli ve't-tetavvu'.)

Bakın, dikkat edin kardeşler:

(Inne'r-racüle leyentaliku ile'l-mescidi) “Bir müslüman mescide gelir, *(feyusallî)* namaz kılar.” Biz bakarız, “Oh ne güzel namazda kıldı.” deriz. *(Ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llâhi cenâha baûdatin)* “Ama kıldığı namaz, Allah indinde sivrisineğin kanadı kadar bir kıymet ifade etmez!”

(Ve inne'r-racüle leye'ti'l-mescide) “Yine başka bir müslüman da mescide gelir, *(feyusallî)* o da namaz kılar. *(Ve salâtühû ta'dilü cebele uhudin)* Onun namazı da Uhud Dağı'na denk olur.”

Koca bir dağ gibidir onun namazı ind-i ilahîde... İki rekât kılmıştır beş dakikanın içerisinde ama Uhud Dağı gibi büyümüştür ind-i ilahide. *(İzâ kâne ahsenehümâ aklen)* “Akılca birinciden daha güzel, daha iyi olmasından dolayı.”

(Kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen) “Denildi ki: Akılca daha iyi olması nasıl mümkün olur?”

(Kâle) Cenab-ı Peygamber buyurdu ki: *(Evraahümâ an mehârimi'llâh)* “Allah'ın haramlarından sakınmakta hangisi daha üstün ise, daha verâ sahibi ise, onun namazının derecesi o kadar büyüktür. *(Ve ahrasehümâ alâ esbâbi'l-hayr)* Bir de hayır çeşitlerine en çok gayreti olan akılca daha üstündür!”

¹⁹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.356; Ebû Hamîd es-Sâadî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.381, no:7049; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.302, no:6348.

Haramlardan ne kadar kaçınıyorsa, verâ sahibi ise... Verâ, takvanın üstünde bir takvadır, takvanın üstünde bir korkudur. Korkunun üstünde bir korkudur verâ; şüphelilerden ictinab... Günahtan ictinab takvâ, şüpheli şeylerden ictinab da verâ...

Bugün herif şarabı şişenin içerisinde istediği gibi satıyor da, nasıl “Allah’tan korkuyorum!” der bu adam? Bu Allah’ın haram ettiği bir şey. Bu haramın satışı onun aklının olmayışının alâmeti, aklının olmayışından... Aklı olsa bu günahtır der, o haramı yapmaz.

Ama aç mı kalacak? Hiç de aç kalmaz ama sefahat yapamaz.

300 bin 500 bin liraya evde oturamaz, “100 bin liralık bir ev kâfidir bana!” der. Evini de süsleyemez ama süslemesin varsın, ne olacak. Bir kilim altına yeter, bir yorgan da üstüne yeter, “İşte bu kâfidir!” der. Ama, “Benim evim de işte en mükemmel, mutantan, müdepdep, müreffeh bir ev olsun!” diyerek içkiyi de satar, şunu da yaparsa; onun yeri de cehennemden başka bir yer olmaz.

Allah kusurlarımızı affetsin... Cenâb-ı Hak cümlemizi tuttuğu oruçları makbul olan kullarından etsin... Sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına dahil eylesin...

Şu adamcağız da kalkmış da orada:

“–Ben bilmem hangi memleketten geldim, fakirim. Bana yardım ederlerse, ben de onlara dua ederim!” diyor.

“–Dışarıda otur da sana da geçerken yardım edelim!” dedim.

Allah kimseyi de zarurete düşürmesin. Zaruret acı şeydir.

Allah hakkımızda hayırlar versin... Dünyamızı, ahiretimizi mamur eylesin... Dünyada da felaketlere sürüklemesin Cenâb-ı Hak... Dünyanın felaketlerine de sabır kolay şey değildir. Hüsn-ü hatimelerle ahirete göçmemizi de nasib etsin cümlemize...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

1 Aralık 1968 - İskenderpaşa Camii

(10 Ramazan 1388)

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü